

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תרבות יידיש בעידן של חילון - 8118

תאריך עדכון אחרון 20-08-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: יידיש

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפט ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' נתן כהן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: nathan.cohen@biu.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בהתאם מרأس

מורים הקורס:

תאור כללי של הקורס:

למן ממחצית המאה התשע-עשרה עברה החברה היהודית במצרים אירופה תhalbיך ומורכב של מעבר מן העיריה אל העיר ומארוח חיים מסורתו לחופשי; צעירים יהודים נחשפו לסבירה חברתית-תרבותית לא מוכרת ולרעיונות חדשים ומבטיחים (לאומיים, פוליטיים, חברתיים, כלכליים). הניתוק מממסגרות החיים ה"ישנות" (משפחהית וקהילתית) זכה לביטוי נרחב ביצירה הספרותית המודרנית בידיש. בקורס יקראו וידונו יצירות مثل סופרים שכתחבו בעשוריהם הראשונים של המאה העשרים, בעיקר במצרים אירופה, ובهن משתקף המעבר הטעון מן העולם היצב, כביכול, בו הכל היה ברור וידע אל רעיונות חדשים ומבטיחים מחד, ולסבירה אוניותית זרה, מתנכרת ולעתים אף מאימת, מאידן.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לקבל זיהות ראייה חדשה לתהליכיים חברתיים, פוליטיים ותרבותיים בחברה היהודית המזרח אירופית בחילופי המאות התש עשרה והעשרים.

דרישות נוכחות (%):

עד שלוש העדרויות מותרות

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודין

רשימת נושאים / תוכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: עיר, חילון ופוליטיקה במזרח אירופה, 1860 - 1939.
2. מנדלי מוכר ספרים, הקדמה לכל כתביו בתוך: האישון הקטן - דאס קלינגע מענטשטעלע בתרגום
ובעריכתו של שלום לוריין, הוצאת אוניברסיטת חיפה, (לא ציון שנה).
3. שלום עליכם, "דריפוס בכתירלבקה".
4. הרש דוד נומברג, "הרבי ובן הרב".
5. עוזר ורשבסקי, מבריחים.
6. יי' זינגר, "בכרך".
7. יהושע פרלה, יהודים סתם.
8. ישראל רabin, הרחוב.
9. חיים גראדה, "המשפחה", "שכנים חדשים", "מטפחת לבנה".
10. איציק מאנגר, שירי המגילה.
11. קדיה מולודובסקי, "אל חנן".
12. אברהם סוצקיבר, "לוחות העופרת מדפוס ראם", "המורה מירה".

חומר חובה לקריאה:

ביבליוגרפיה: (פריטים מסומנים ב- * הינם קרייאת חובה)

1. בנימין הרשב, *שפט יידיש*, התרבות האחראית: יידיש והשיח היהודי, ירושלים: כרמל תשס"ו, עמ' 27-106.
- 2.* שמואל ורסט, "המשכיל היהודי כאיש עיר", *הקיצה עמי*: ספרות ההשכלה בעידן המודרניזציה, ירושלים: מאגנס, תשס"א, 67 - 114.
- 3.* מרדכי זלקין, "ההשכלה היהודית באימפריה הרוסית", בתר: איליה לוריא (עורך), *תולדות יהדות רוסיה, כרך שני: מחולקת פולין עד נפילת הקיסרות הרוסית, 1772 - 1917*, מרכז שזר, ירושלים תשע"ב, עמ' 124 - 140.
- 4.* שירן יי' פריז, "המשפחה היהודית ברוסיה", שם, עמ' 181 - 196.
5. יונתן פרנקל, "סוציאליזם יהודי והbond בروسיה", שם, עמ' 253 - 262.
6. אברהם נוברשטראן, "צמיחתן של ספרות ותרבות יידיש המודרנית", שם, עמ' 333 - 363 או נוסח תמצית:
- 7.* אברהם נוברשטראן, *מודרניזם יידי בມזרחה אירופאי, זמן יהודי חדש: תרבות יהודית בעידן חילוני* (עורכים: ירמיהו יובל ואחרים), ג, ירושלים תשס"ג, עמ' 166 - 169.
- 8.* דוד הירש רוסקיס, *ספרות יידיש בפולין, קיום ושבור: היהודי פולין לדורותיהם* (עורכים: ישראל ברטל וישראל גוטמן), ב, ירושלים 2001, עמ' 207 - 224.
9. דוד רוסקיס, אל מול פני הרעה: תגובות לפורענות בתרבות היהודית החדשה, תל אביב: הקיבוץ המאוחד 1993, "היחד במצור ובמצוקה", עמ' 138 - 166; "סופרי הגטו", 201 - 229.
- 10.* אבנור הולצמן, *לדיקנו של ה"תלווש"*, הסיפור העברי בראשית המאה העשרים, תל אביב תשנ"ג, עמ' 79 - 91.
- 11.* וולף גליקסמן, "הדלות היהודית בפולין והשתקפותה בספרות הפרוזה ביידיש", גלעד ד-ה, 484 (1978), עמ' 461 - 59.
12. יחיאל שיינטוך, "ח"ם גראדע : הקלטיון הרביעי בספרות יידיש?", יד-עם 77-78 (תשע"ז) 41 - 59.
- 13.* Mikhail Krutikov, "Conclusion: Yiddish Fiction Faces Modernity", *Yiddish Fiction and the Crisis of Modernity 1905- 1914*, California 2001, pp. 210-216.
14. Weiser Kalman, "Jewish Life, Language and Politics in Poland", *Jewish People, Yiddish Nation*, Toronto 2011, pp. 3- 30.
15. Eli Lederhendler, "The Making of a Maskil", *Jewish Responses to Modernity*, New York and London: New York University Press 1994, pp. 47-66
- 16.* Scott Ury, "Urban Society, Popular Culture, Participatory Politics: On the Culture of Modern Jewish Politics", in: Richard I. Cohen et al. (eds.), *Insiders and Outsiders: Dilemmas of East European Jewry*, Oxford, Portland, Oregon: The Littman Library of Jewish Civilization, 2010, pp. 151-165

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הצוון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 25 %

הגשת עבודה 75 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוספת / הערות:
הקורס ניתן בעברית.
המקורות יקראו בעברית
לא נדרש שליטה בײַדיש